

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNGİLİZCE KAVRAMINA YÖNELİK METAFORİK ALGILARININ BELİRLENMESİ*

 Burcu DUYAR^a

 Recep ÖZKAN^b

Öz

Bu araştırmanın amacı; Niğde İlindeki ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik algılarını bazı değişkenler açısından incelemek ve araştırma sonuçlarına göre sınıf düzeyi ve cinsiyete bağlı olarak öğrencilerin İngilizce dersine yönelik algılarını karşılaştırmaktır.

Araştırma, tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak yapılmıştır. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Niğde İlinde sekiz ortaokulda yapılmıştır. Evren, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini Niğde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, isimleri çalışmada tablo olarak sunulan dört köy okulu ve dört merkez okul olmak üzere toplamda sekiz ortaokulda yedi ve sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin İngilizce kavramına yönelik algılarını doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya koymak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın deseni ise olgu bilim (fenomenoloji-phenomenology) deseni olarak belirlenmiştir. Araştırma aracı, kişisel bilgileri de içeren metafor bilgi formudur.

Elde edilen bulgulardan hareketle; öğrencilerde, İngilizce kavramına yönelik ortak bir düşüncenin olmadığı, 7 ve 8.sınıflar arasında yaş olarak birbirlerine yakın oldukları için kullanılan metaforların ve sunulan gerekçelerin çok fazla bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: cinsiyet, İngilizce dersi, metafor, ortaokul, sınıf düzeyi.

* Bu çalışma Doç. Dr. Recep Özkan danışmanlığında hazırlanan Ortaokul öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik algılarının belirlenmesi başlıkla yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

^aNiğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, burcu92burcu@hotmail.com

^b Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, recepozkan33@hotmail.com

DETERMINATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS 'PERCEPTIONS ABOUT ENGLISH CONCEPT

Abstract

The aim of this research is to examine the attitude of secondary school students in Niğde towards English lesson in terms of some variables and compare the students' attitudes towards English lesson in terms of class level and gender.

Data were collected via the correlational survey model, one of the scanning methods. The participants of the study are eight secondary school's students in Niğde in 2017-2018 academic year. Population consists of the secondary school students who are educated in Ministry of National Education. The sample of research consists of the eight secondary school students from Niğde Ministry of National Education, four village school and four central school students, whose names are presented as tables in the study. Qualitative research method was used to reveal the students' perception of the concept of English as realistic and holistic in natural environment. Design of the study was determined as phenomenology. The metaphor information form including personal information was used for obtaining the data.

Based on the findings obtained; It can be concluded that there is not a common opinion about the concept of English in the students, and the metaphors and the reasons given are not very different since they are close to each other between the 7th and 8th grades.

Keywords: English lesson, secondary school, class level, gender, metaphor

Giriş

Yunanca kökenli olan metafor kelimesindeki 'meta' değiştirmek; pherein kelimesi ise başa çıkmak, taşımak anlamı içermektedir (Webster, 1828). Metaforlar, şairler tarafından kullanılan insanların mecazi karşılaştırmalar yapmalarını sağlayan araçlardır (Chiappe, vd. 2003, s. 51). Metaforik iletişimde anlam, bulunduğu noktadan üst anlama taşınmaktadır (Gültekin, vd. 2016, s. 1827). Metaforlar (benzetmeler, eğretilmeler, istiareler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Saban, 2004, s. 131). 1980'lerden beri sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde metaforların kullanıldığı çok sayıda araştırma yapılmıştır (Gültekin, vd. 2016, s. 1827). Metafor ilk kez 1980'de Lakoff ve Johnson'ın 'Metaphors We Live By' isimli çalışmalarında geliştirilmiştir (Beşkardeş, 2007, s. 39). Bu çalışmalarında; 1) Metaforların

düşünce ya da hareketin yanında dil meselesi de olduğu 2) Metaforların günlük dilde ve yaşamda da yer aldığı 3) Birçok kişi için şiirsel imge ve süs aracı ve sıradan bir dil yerine sıra dışı bir dil gerektirdiği yer almıştır (Lakoff & Johnsen, 2003, s. 4).

Metafor bir şeyi başka bir şeyle kıyaslayarak tanımlama şeklidir. Bu şekilde, bir kişi belirli şeylerin genel itibariyle sahip olduğu noktaları görüp genel anlamı anlamaya gayret eder (Akan, vd. 2013, s. 60). Metaforlar günlük hayattaki belirsiz kavramların somut olarak daha anlamlı biçimde yapılandırılmasını sağlar ve bu süreçte güçlü zihinsel model rolü oynarlar. Bireyler, birtakım kavramları anlamak, bu kavramlar hakkında konuşmak ve akıl yürütmek için mecazları kullanırlar (Örücü, 2014, s. 329). Birçok kavram, özellikle soyut kavramlar bilginin tanıdık gelen kaynak alanından daha az tanıdık gelen amaç alanının mecazi eşleştirmesi aracılığıyla yapılandırılmaktadır (Gibbs, vd 1997, s. 141). Bir ifadenin metaforik özellikleri bağlama, yere ve zamana göre farklılık gösterebilmektedir. Bu da metaforun çeşitliliğin fazla olduğunu göstermektedir (Ebbesson, 2012, s. 268).

Metafor tekniği insanlarda belirli kavramların yaptığı çağrışımları öğrenmeye yarar. Metafor tekniğinin temel ilkeleri hayal gücü ve çağrışımdır. Öğrenilmek istenilen bilgiler çeşitli çağrışımsal bağlantılarla görsel ve işitsel olarak bir tablo olarak düşünülüp hafızaya kaydedilmelidir. Bu tablo ne kadar büyük, parlak, abartılı, saçma, renkli, ritmik, hareketli ve komik ise hafızada o kadar kalıcı olur. Nasıl ki hayattaki ilginç, mutlu, olağanüstü olaylar kolaylıkla hatırlanıyorsa, öğrenmek istenilen bilgiler beyne komik ve ilginç görüntüler halinde sunulursa beyin bu bilgileri kolaylıkla kaydedecektir (Beşkardeş, 2007, s. 43).

Metafor kavramı, genel olarak ilgili kavramın ya da ele alınan konunun öğrenilmesini kolaylaştırmak, daha kolay ve rahat anlaşılmasını sağlamak, kalıcılığı artırmak amacıyla soyut kavramları somutlaştırmada, bir şeyi bilinen başka bir şeyle anlatma olarak tanımlanabilir (Sözer & Özkan, 2014, s. 267). Somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçişte, kavramların öğretiminde metafor algılamaları sıkça kullanılan bir durumdur. Metaforlar, insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç olarak düşünülmektedir (Cerit, 2008, s. 694). Metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada bir filtre veya süzgeç görevi görmektedir. Metaforun konusu ('Öğretmen bahçıvan gibidir' cümlesindeki öğretmen

sözcüğü), metaforun kaynağı (bahçıvan) ve metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler (bahçıvanın yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenmesi gibi öğretmenin sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması) şeklinde açıklanmaktadır. Bu örnekteki gibi eğitim alanında özellikle kimi kavramlara yönelik varsayımları açıklama ve ortaya çıkarmada metaforlardan sıklıkla yararlanılmaktadır (Saban, 2004, s.132) Eğitimsel araştırmalar öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılan metaforu öğretme ve öğrenme aracı olarak belirlemiştir (Northcote & Fetherston, 2006, s. 252).

Küreselleşme olgusu, giderek yaygınlaşan ve önemi ölçüde eğitime yansıyan yönleri bulunan bir olgudur (Tezcan, 1998, s. 53). Uluslararası oluşumlar küreselleşmenin etkisiyle eğitime verilen önemi artırmış diğer ülkeler üzerinde dilleriyle üstünlük kurma çabası içine girmişlerdir. Dil üstünlüğü ve ekonomik, teknolojik ve kültürel güç arasında çok yakın bir bağ vardır ve bu ilişki İngiliz tarihine bakıldığı zaman artarak görülmektedir. Güce dayalı bir sistem olmaksızın hiçbir dil uluslararası bir iletişim aracı olarak ilerleme kaydedemez (Crystal, 2003, s. 7).

Geçmiş dönemlere göre, teknolojik çok daha ileri olduğu 21. Yüzyılda, yabancı dil bilmenin, öğrenmenin önemi tartışılmaz. Çağın teknolojisini, bilimini öğrenmek, anlamak, sahiplenmek ve üretmek zorunda olan, Avrupa Birliği üyesi olma hedefinde ve yolundaki Türkiye’de bu durum diğer ülkelerden daha da ciddiyetle ele alınması gereken bir konudur. Artık bir yabancı dilin yeterli olmadığı bir ortamda, entelektüel bir meslekleşmeye doğru gidildiği görülmekte olup, bilgisayar ve yabancı dil bilmek çağa yetişmek, onu yakalayabilmek için olmazsa olmaz koşuldur (Çelebi, 2006, s. 286).

Yabancı dil öğrenmek, dünyadaki önemli bilimsel, teknolojik, sosyo-ekonomik gelişmeleri ve iş olanaklarını uluslararası medya ve internet aracılığı ile yakından takip etmek ve bunlardan yararlanmayı da olanaklı hale getirmek demektir (Bağçeci & Yaşar, 2007, s. 10). Yabancı dil bilmenin gerekliliği neredeyse her ülkede anlaşılmış ve insanlar küçük yaşlarda dil eğitimi almaya başlamıştır. Çocukların İngilizceyi öğrenme yaşı dünyada gittikçe düşmektedir. İngilizce geleneksel ‘yabancı dil’ olma özelliğini ortaokuldan ilkokula hatta anaokuluna kadar düşürmüştür (Graddol, 2006, s. 88). Yabancı dil öğretimi her yaşta ve her düzeyde uygulanabilen fakat oldukça ciddiye alınması gereken bir süreçtir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi Türkiye’de son yıllarda çok büyük bir önem kazanmaktadır. Dünyanın küçük bir köy haline dönüştüğü son zamanlarda dil öğrenme yaşı 5-6 yaşlarına kadar inmektedir (İlter & Er, 2007, s.

21). Lakoff & Johnsen (2003)'a göre metaforlar birçok kişi için şiirsel imge ve süs aracı, sıradan bir dil yerine sıra dışı bir dil gerektirmektedir. Sıra dışı bir dil gerektiren metaforları öğrenilmesi kaçınılmaz hale gelen bir dille bütünleştirip metaforla yabancı dil olan İngilizceyi anlatmak bu çalışmanın esasını oluşturmaktadır.

Yaklaşık iki yüzyıldır Türkiye'de yabancı dil öğretimi konusunda uğraş verilmektedir. Zaman zaman farklı eğitim politikalarının da etkisiyle, değişik yabancı dil öğretim yolları izlenmiştir. Ancak ortaöğretimden başlayarak yükseköğretimin sonuna kadar devam eden yabancı dil öğretiminden geçen öğrenci, ne yazık ki, hedeflenen düzeyde yabancı dili öğrenememektedir (Çelebi, 2006, s. 286). Türkiye'de yabancı dil eğitiminde, sarf edilen bunca kaynak ve emeğe rağmen, istenilen seviyede verim alınmadığı değerlendirilmektedir (Işık, 2008, s. 15).

Türkiye'de erken yaşlarda İngilizce öğretimine başlanmasına rağmen kişilerin İngilizce yeterliliklerinin olmadığı görülmektedir. Bir ülkede bilimsel ve teknolojik gelişmelerin takibi için kaçınılmaz olan bir dilde yeterlilik düzeyinin düşük olması büyük bir problem oluşturmaktadır. Bu problemin çözümü ile ilgili araştırmalar yapılmış ancak literatürde kişilerin yabancı dile algılarının belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Gözlemlenen problem durumunun açığa çıkarılması ve algılarının belirlenmesi bu çalışmanın esasını teşkil etmektedir.

A. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ortaokul 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik sahip oldukları zihinsel imgelerin belirlenmesi için yapılan metaforik bir çalışmadır. Ortaokul 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik algılarının belirlenmeye çalışıldığı bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1.Ortaokul 7. Ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Metaforlar sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
3. Metaforlar cinsiyet düzeyi bakımından farklılık göstermekte midir?
4. Üretilen metaforlar kullanılma sıklığına göre farklılık göstermekte midir?

5. Elde edilen metaforlar kategori bazında nasıl değişiklikler göstermektedir?

B. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda Türk Eğitim Sisteminde en çok üzerinde durulan konulardan birisi de öğrencilerin yabancı dil derslerine yönelik algıdır. Yabancı dile yönelik algıların olumlu yönde olması, yabancı dil öğrenimini kolaylaştıracak ve sürecin olumlu yönde ve sürekli ilerlemesini sağlayacaktır. Bu nedenle yabancı dil öğrenimi gören öğrencilerinin yabancı dile yönelik algıları önem taşımaktadır. Öğrencilerin algısının olumlu yönde olması amacıyla özellikle yabancı dil öğretimine yönelik olarak okullarda sürekli yenilik ve güncellemeler yer almaktadır.

Gelişen ve değişen dünyada yabancı dil olarak İngilizce ön plandadır. Bu değişim ve gelişimi takip etmek ve dünyayla iletişime geçebilmek için İngilizce öğretiminin verimli ilerlemesi ve öğrencilerin İngilizceyi kendilerine yeterli olacak şekilde öğrenmesi gerekmektedir. Bu noktada İngilizceye yönelik algı önemli bir role sahip olmaktadır. Çünkü öğrenilen dile yönelik algının olumlu olması dil öğrenimini kolaylaştırırken, olumsuz olması ise dil öğrenimini zorlaştırmaktadır. Bu çalışmayla İngilizceye yönelik algıların ne yönde olduğuna ulaşılabilecektir. Yabancı dilin dünyayla iletişime geçmek, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip etmek için kaçınılmaz olmasından ve araştırma sonuçlarına göre yabancı dil dersi gören öğrencilerin İngilizceye yönelik algılarının ne yönde olduğunun belirlenecek olmasından dolayı bu çalışma önemli görülmektedir.

Literatürde ortaokul öğrencilerinin İngilizceye yönelik algılarını belirlemeye yönelik bazı çalışmalar bulunmasına rağmen ortaokul öğrencilerinin İngilizceye yönelik algılarının metafor yöntemiyle belirlenmesine yönelik doğrudan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı araştırmadaki metafor yöntemiyle bireylerin İngilizceye yönelik algılarının ne yönde olduğunun belirlenmesinin İngilizce öğretimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

C. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı Niğde MEB'e bağlı dört köy okulu ve dört merkez okulda öğrenim gören toplam 443 katılımcı ile sınırlandırılmıştır.

D. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada;

-Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgi formunda ve araştırma formunda yer alan soru ve maddelere içtenlikle cevap verdikleri,

-Her iki form maddelerinin de ortaokul öğrencilerinin İngilizce dersine yönelik algılarının belirlenmesi ve sınıf düzeyine göre algıların farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi amacıyla hizmet ettiği varsayılmıştır.

E. Yöntem

1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada öğrencilerin 'İngilizce' kavramına yönelik algılarını doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya koymak için modeli kullanılmıştır. Nitel araştırmada asıl amaç, araştırmayla ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir tablo sunmaktır. Bundan dolayı da elde edilen verilerin ayrıntılı ve derin olması araştırmaya katılan kişilerin düşünce ve tecrübelerinin mümkün olduğunca doğrudan sunulması gereklidir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Nitelik, bir şeyin ne, nasıl ne zaman, nerde gibi gereklilik ve atmosferinden bahsetmektedir. Bundan dolayı nitel araştırma da bir şeylerin anlamı, kavramı, tanımı, özellikleri, metaforları, sembolleri ve betimlemelerinden bahsetmektedir (Berg, 2001).

Çalışmanın deseni ise olgu bilim (fenomenoloji-phenomenology) deseni olarak belirlenmiştir. Kişilere yabancı olmayan ancak anlamını tam olarak kavramanın zor olduğu olgulara odaklı olan olgu bilim deseni farkında olunan ancak ayrıntılı ve derin bir şekilde anlamının kavranılmadığı olgular üzerindeki çalışmalar için uygun bir araştırma zemini hazırlamaktadır. Olgu bilim çalışmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada olgubilim deseninin tercih edilmesinin nedeni, zihinsel imgelerin (metaforların) gözlenebilen bir durum veya mikroskop altında incelenebilen bir şey olmamasından ötürü zihinsel imgelerin bizzat veri kaynağı olan kişilerin betimlemeleriyle anlaşılabilmesinin düşünülmesidir (Sözer & Özkan, 2014).

Olgubilim çalışmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve yaşatan ve bu olguyu dışa vurup yansıtacak kişiler ya da

gruplardan oluşmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışmada olgubilim yaklaşımı insanların kendi yaşamlarındaki olguları yansıtmaları amacıyla metafor tekniği kullanılmıştır.

Metaforlar kullanılarak elde edilen veriler, içerik analizi yoluyla incelenmiştir. İçerik analizi, veri içeriğinin bilimsel çalışması olarak tanımlanmaktadır (Prasad, 2014). İçerik analizi verileri tanımlamakta ve verilerin içinde bulunabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaktadır. İçerik analizinde asıl yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve konular eşliğinde bir araya getirmek ve bunları okuyanların anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Bu çalışmada ortaokul 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce kavramına ilişkin metaforik algıları ortaya çıkarılarak yorumlanmıştır.

2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Niğde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, isimleri çalışmada tablo olarak sunulan dört köy okulu ve dört merkez okul olmak üzere toplamda sekiz ortaokulun yedi ve sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencileri oluşturmaktadır. 7 ve 8. sınıfların seçilmesindeki neden ise bu sınıf düzeylerindeki öğrencilerin 'İngilizce' kavramıyla çok fazla karşılaşmış oldukları ve soyut işlem döneminde olmalarından dolayı soyut bir kavram olan 'İngilizce' kavramının kendileri için ifade ettiği anlamı olumlu ya da olumsuz şekilde metafor çalışması yoluyla daha kolay ifade edebilecekleridir. Ayrıca bu yaş grubundaki bireylerin metafor kavramına yönelik bilgi sahibi olabilecekleri, bu kavram hakkında bilgi sahibi değilse de metafor kavramının açıklaması yapıldıktan sonra bu kavramı anlayıp çalışmanın yürütülmesine kolaylık sağlayabilecekleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu okulların seçilmesinin temel nedeni ise köy ve merkez okullar arasında 'İngilizce' kavramına bakış açısının farklılaşp farklılaşmadığının tespitidir. Merkez okullarda şube sayısının fazla olması nedeniyle ortaokul 7 ve 8.sınıf öğrencilerinden oluşan birer şubede çalışma yapılmıştır. Araştırmaya katılacak sınıf şubeleri okullardaki idareciler ve araştırmacının birlikte karar vermesi sonucu belirlenmiştir.

3. Verilerin toplanması

Araştırmaya katılanların İngilizce kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri belirlemek amacıyla; her bir katılımcıya "İngilizce. . . dir/gibidir; çünkü . . ." cümlelerinin yer aldığı önceden hazırlanmış bir form dağıtılmış ve

bu formdaki boşlukları tamamlamaları istenmiştir. Bu amaçla verilen formdaki “İngilizce. . . dir/gibidir” bölümüne sadece akıllarına gelen imgelerden kendileri için en çok önem taşıyan tek bir zihinsel imge yazmaları, özellikle sıfat türündeki kelimelerin metafor çalışmasına uymayacağını bundan dolayı kullanmamaları gerektiği, “çünkü” bölümüne ise ürettikleri metafora yönelik düşüncelerini olabildiğince açıklayıcı biçimde yaklaşık 30 dakika içinde dile getirmeleri istenmiştir. Katılımcılara verilen form ayrıca cinsiyet, okul, yaş ve sınıf düzeyi gibi demografik özelliklerin bilgisini de içermektedir. Araştırmaya, Niğde MEB’e bağlı zorunlu hizmet bölgesindeki sekiz devlet okulunun 7 ve 8. sınıf öğrencileri katılmıştır.

Katılımcılara araştırmanın neden yapıldığı hakkında ve verdikleri bilgilerde isim olmayacağı için rahat biçimde kendilerini ifade etmeleri gerektiğine yönelik ayrıntılı olarak açıklama yapılmış, gönüllülük esası dikkate alındığı için katılmak istemeyenlerin sınıftan dışarıya çıkıp bir süre beklemeleri istenmiştir. Bu esnada da tahtada metafor çalışmalarının nasıl olduğuna yönelik örnek verilmiştir. Örneğin; ‘Öğretmen ...dır/gibidir. Çünkü...’ şeklindeki bir çalışmada verilen cevaplardan birisi şu şekilde olmuştur: ‘*Öğretmen mum gibidir. Çünkü etrafına ışık saçar ve etrafına ışık saçtıkça kendisi de yanar kendi kendisini tüketir.*’ şeklinde örneklendirme yapılmıştır. Daha sonra sınıfların yeterli sayıda olduğu görüldüğünden bazı öğrencilere tek başına oturmaları söylenmiş sıra yetersizliğinden dolayı kalanların da aralarına birbirlerini görmelerini engelleyici bir nesne koymaları sağlanmıştır. Buradaki amaç ‘çalışmada katılımcıların kendilerini rahat hissedip kendi düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmelerini sağlamaktır’ şeklinde katılımcılara da düzenin bu şekilde olma gerekliliği açıklanmış ve kendilerine ait düşüncelerinin araştırma için çok önemli olduğu ve kendi düşüncelerini ifade etmelerinin araştırma için taşıdığı önemden bahsedilmiştir. Bunun yanında ifadelerinin kime ait olduğu konusunda ne araştırmacıların ne de öğretmenlerinin hiçbir fikri olmayacağı için kendi düşüncelerini ifade etmeleri gerektiği ve olumlu ya da olumsuz ifadelerinin başkaları tarafından bilinmeyeceği açıkça ifade edilmiştir.

Çalışma 2017-2018 eğitim-öğretim dönemi Niğde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı sekiz ortaokulda öğrenimini sürdürmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. 219 erkek, 234 kadın olmak üzere toplam 443 kişinin katılımıyla çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan çıkarılan formlar dikkate alındığında katılımcı sayısı 165 kadın, 116 erkek olmak üzere toplamda 281 kişiye düşmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların sayısal özellikleri

Okul	7.Sınıf		8.Sınıf		Toplam
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
Gösterli Ortaokulu	14	10	8	10	42
Kayırlı Ortaokulu	11	9	6	11	37
Kemal Aydoğan Ortaokulu	21	17	20	20	78
Atatürk Ortaokulu	15	16	22	13	66
Hazım Arslanbay Ortaokulu	14	13	7	19	53
Şehit Osman Turgut Ortaokulu	16	15	8	22	61
Mevlana Ortaokulu	12	15	15	14	56
23 Nisan Havacılar Ortaokulu	14	13	16	17	50
Toplam	117	108	102	126	443

4. Verilerin analiz edilmesi

Veri analizi işleminin temel görevi, doğrudan görülemeyen, ancak kavramsal kodlama ve sınıflama yoluyla temalar ve bunların arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Verilerin analizinde katılımcıların İngilizce kavramlarına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar; kodlama ve ayıklama, sınıflama, geçerlilik güvenilirlik ve nicel verilerin analizi olmak üzere dört aşamada gerçekleştirilmiştir:

1. Aşamada öğrencilerinden toplanan formlara öncelikle sıra numarası verilmiştir. Her bir forma sınıf düzeyine göre ayrı ayrı sıra numarası verilmiştir. Tablolaştırma kısmında formlardaki ifadeler üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan Microsoft Excel'e kaydedilmiştir. Kodlama aşamasında cinsiyet ayrımı yapılmadan sıra numarası ve cinsiyeti belirtir (kadınsa "k", erkekse "e") kodlar verilmiştir. Örneğin: 12k,13e, 14e şeklinde. Kodlama aşamasından sonra metafor imgesini içermeyen, birden fazla metafor yazılan ya da boş bırakılan, çünkü kısmı boş bırakılmış formlar analiz dışında bırakılmıştır. Bu nedenle de incelemeye alınan formların kodlarındaki sıralamada farklılıklar olmaktadır. Örneğin 12k kodundan sonra 13e kodlu form araştırma dışı bırakıldığı için 12k sıralamasından sonra 13 sıra numarası verilmeden 14e kodlu form gelmektedir. Elde edilen Excel tablosunda daha sonra verilerde karışıklık olmaması açısından

'Çünkü.....' kısmından sonra sıra numarası cinsiyet sınıf düzeyi ve hangi okula ait olduğunu gösterir ifadeler kullanılmıştır. Okullara sıra numarası tablo 1'de verilen okul sıra numaraları dikkate alınarak verilmiştir. Örneğin, 12k71 Başlangıçtaki 12 sıra numarasını, k kişinin kadın olduğunu, 7 sınıf düzeyini ve 1 ise Gösterli Ortaokulu'nda öğrenim gören bir öğrenci olduğunu göstermektedir.

2. Aşamada, metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak üzere yedi kategori altında toplanmıştır. Türk dili uzmanlarıyla iş birliği içinde ortaya çıkan her bir metafor kategorilerine yerleştirilmiştir.

3. Aşama olan geçerlilik güvenilirlik aşamasında; bulgular bölümünde tabloların yorumlanmasında öğrenciler tarafından üretilen metaforların açıklamaları yazılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamaya yönelik olarak da, bütün formların bilgisayara işlenmesinden sonra elde edilen veriler, araştırmacı tarafından kategorilere ayrılmıştır. Ortaya çıkan kategorilere, iki eğitim bilimleri uzmanı ve iki Türk dili ve edebiyatı uzmanının da görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Formların analizinde, "çünkü" bölümündeki katılımcıların ifadelerini değiştirmeden olduğu gibi alarak sınıflama yapılmıştır. Formların incelenmesi sırasında anlaşılmayan bazı ifadeler düzeltilmiş, noktalama, şive vb. durumlara müdahale edilmemiştir.

4. Nicel veri analizi aşamasında ise son hali uzman görüşleri de katılarak elde edilmiş olan çalışmanın içeriğinin tabloları yorumlama kısmı yer almıştır.

F. Bulgular

Ortaokul 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'İngilizce' kavramına yönelik olarak ürettikleri metaforlar, 'aydınlatma-ısı yayma', 'doğa – tabiat- hayvan-besin maddeleri', 'eğitim araçları-

dil', 'mekân-eşya-arac gereç', 'niteleme' ve 'yakın çevre-hayati önem' olarak belirlenen altı kategoride toplanmıştır. Belirlenen kategorilere dâhil edilemeyen metaforlar da kategorisiz olarak tablo halinde yer almaktadır. Bu kategorilerin her birine ilişkin sayısal veriler tablolar hâlinde gösterilmektedir.

Tablo 2'ye göre, 7 ve 8.sınıflarda bu kategoride en sık kullanılan metaforlar güneş ve yıldız metaforları olmuştur. 7. sınıflarda 'güneş' metaforunu iki kadın bir erkek olmak üzere üç kişi kullanırken 8. sınıflarda bu metafor sadece bir kadın tarafından kullanılmıştır ve 'güneş' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'aydınlatma-ısı yayma' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Ampul	-	1	-	-	1
Ateş	1	1	-	-	2
Ay	-	1	-	-	1
Duman	-	1	-	-	1
Floresan Lamba	-	-	-	1	1
Gökyüzü	1	-	1	-	2
Güneş	2	1	1	-	4
Işık	1	-	1	-	2
Jeneratör	-	1	-	-	1
Kalorifer	-	-	1	-	1
Kayan Yıldız	-	1	-	-	1
Lamba	1	-	1	-	2
Mum	-	-	2	-	2
Patlamamış Ampul	1	-	-	-	1
Yıldız	3	-	1	-	4
Toplam	10	7	8	1	26

'İngilizce öğrenmek her kelimedede aydınlanmaktır. Güneş nasıl dünyayı aydınlatıyorsa, İngilizce de geleceği aydınlatır. (94K74)'

'Güneş gibi herkese ışık saçar, evrensel bir dildir. Güneşe bakması zorsa, İngilizceyi de öğrenmesi zordur. Ama güzeldir. Olmazsa olmaz. (98K74)'

'Öğrendikçe daha da aydınlanıyorsun. (185E77)'

'İngilizce güneş gibi parlar. (144K86)'

7 ve 8.sınıflarda 'Güneş' metaforuna yönelik gerekçeler güneşin aydınlatma özelliğiyle bir dil ya da bir ders olarak İngilizcenin aydınlatma özelliğinin birbirine benzetilmiş olmasıdır. Tabloya göre 'Güneş' metaforunu daha çok kadınlar tarafından kullanılmıştır. Sınıf düzeyinde de daha çok 7. sınıflar tarafından kullanılmıştır.

7 ve 8. sınıflarda bu kategoride en sık kullanılan metaforlardan bir diğeri ise 'Yıldız' metaforudur. 7. sınıflarda 'yıldız' metaforunu üç kadın kullanırken 8. sınıflarda bu metafor sadece bir kadın tarafından kullanılmıştır ve 'yıldız' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'İngilizce de yıldız gibi parlar yine yıldız gibi söner. Yani bazen eğlenceli bazen sıkıcıdır. (12K71)'

'Etrafına ışık saçar. (95K74)'

'Her yeni kelime öğrendiğinde parlarsın. (188K77)'

'Uzaktan parlar güzel görünür. (28K82)'

Tabloya göre 'yıldız' metaforu sadece kadınlar tarafından kullanılmış, sınıf düzeyinde de en fazla 7. sınıf öğrencileri tarafından kullanılmıştır. Genel olarak gerekçeler İngilizce kavramının kişilerin kendilerinde oluşturduğu duygulara göre şekillenmiştir. Metafor olarak dört kişi yıldız kavramına yer vermesine rağmen yapılan açıklamalara göre yıldızların sadece parlaklığı göz önünde bulundurulmamış bunun yanında sönmeye de vurgu yapılmıştır. Bu açıklamaya göre kişinin İngilizce kavramına yönelik algısının değiştiği, geceyle gündüz arasında fark oluştuğu görülmektedir. Yıldızlar geceleri parlar ama gündüzleri yok olurlar. Kişinin İngilizce kavramına bakışı da bazen eğlenceli bazen ise tam tersine sıkıcı olduğu yönündedir. 8. sınıflardaki kadın öğrenci tarafından yapılan açıklamayı yorumladığımızda yıldızların uzakta olduklarına özellikle vurgu yapıldığını gözlemlenmektedir. Uzaktan parlayıp güzel görüldüğü vurgulanan yıldız metaforuyla İngilizce kavramı arasında bir bağ kurulduğu takdirde İngilizcenin de uzaktan hoş görüldüğü ancak yakından yani işin içinde kişinin kendisi olduğunda hiç de öyle olmadığı şeklinde bir yorum söz konusudur.

Tabloya göre ikişer kişiyle en sık kullanılan diğer metaforlar ise ateş, gökyüzü, ışık, lamba ve mum metaforlarıdır. Ateş metaforu 7. sınıftaki bir kadın ve bir erkek tarafından kullanılmıştır. 8. sınıflarda bu metaforu kullanan kişi yoktur. Gökyüzü, ışık ve lamba metaforları 7. sınıflarda bir kadın ve 8.sınıflarda

da bir kadın olmak üzere toplamda ikişer kadın öğrenci tarafından üretilmiştir. Gökyüzü, ışık ve lamba metaforları erkek öğrenciler tarafından kullanılmamıştır. Mum metaforu 8. sınıflardaki iki kadın öğrenci tarafından üretilmiş erkek öğrenciler tarafından bu metafor kullanılmamıştır. Bu metaforlara yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'doğa-tabiat-hayvan ve besin maddeleri' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Acı biber	-	-	-	1	1
Ağaç	2	2	1	-	5
Baharat	-	-	1	-	1
Bal	-	-	1	-	1
Bataklık	-	1	-	-	1
Biber	-	-	-	1	1
Bitki	2	-	-	-	2
Bulut	-	-	1	-	1
Çamur	-	1	-	-	1
Çekirdek	-	1	-	-	1
Çiçek	3	-	1	1	5
Dağ	-	-	2	-	2
Deniz	1	-	1	3	5
Deniz Suyu	-	-	1	-	1
Diken	-	1	-	-	1
Dikenli ot	-	-	-	1	1
Fidan	1	-	-	-	1
Göl	-	-	-	1	1
Gül	1	-	-	1	2
Kabak	-	-	-	1	1

Kaya	1	-	1	-	2
Kestane	-	1	-	-	1
Kola	-	-	2	-	2
Meyve	1	2	-	-	3
Muhabbet kuşu	1	-	-	-	1
Nar	-	-	1	-	1
Nehir	1	-	-	-	1
Odun	-	-	-	1	1
Okyanus	1	-	-	-	1
Orman	1	-	-	-	1
Papatya	-	1	-	-	1
Rüzgâr	-	-	1	-	1
Sarmaşık	1	-	-	-	1
Su	3	2	3	-	8
Taş	-	1	1	-	2
Tatlı	-	-	1	-	1
Toprak	1	-	-	-	1
Üzüm bağı	-	1	-	-	1
Yağmur	-	-	-	1	1
Yılan	-	1	1	-	2
Toplam	21	15	20	12	68

Tablo 3'e göre, toplamda 68 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor sekiz kişi tarafından kullanılan 'su' metaforu olmuştur. 7. sınıflarda 'su' metaforunu üç kadın iki erkek olmak üzere beş kişi kullanırken 8. sınıflarda bu metafor üç kadın tarafından kullanılmıştır ve 'su' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'Hemen öğrenilir. (207E78)'

'Onu bir yere aktarmazsan o hemen akıp gider.(211K78)'

'Tüm akan sular birleşerek okyanusları onlar da su döngüsünü oluşturur. Bu sularda dünyanın her yerine gittiği için evrensellik kazanır. (213K78)'

'Okudukça insanın okuyası geliyor. Bir kişi bir kelime okudu mu bütün kelimeleri okumak istiyor. (13K71)'

'İçtikçe öğrenip pratikleşirsin. (79E73)'

'İngilizce bize yeni bir dil öğretmektedir. İngilizce su gibi öğrenmemiz gereken bir dildir. İngilizce bir su gibidir. (31K82)'

'Öğrenmesi su gibidir. Yani öğrenmesi kolaydır ama sıkıcı. (76K84)'

'Elinde tutarsan yani kelimeleri tekrar eder unutmazsın ama bir bıraktığında akar gider ve unutursun.(130K85)'

Yapılan açıklamalara göre suyun akıcılığı üzerinde özellikle durulmuş, dilin akıcılığı ile suyun akıcılığı birbirine benzetilmiştir. Benzetmelerin bir diğerinde ise suyun evrenselliği, suyun döngüsüyle İngilizcenin evrenselliği ve git gide büyümesi birbirine benzetilmektedir. Su için yapılan 'İçtikçe içersin gelir.' açıklamasıyla 'İngilizceyi öğrendikçe pratikleşirsin.' açıklaması birbiriyle örtüşmektedir. Suyun bulunduğu kabın şeklini alması yani elinde bardakta tuttuğunda akmazken, bardaktan aşağıya doğru bıraktığında akması, akışkan olmasıyla İngilizceyi öğrenme birbirine benzetilmiş, İngilizceyi tekrar edip kelimeleri unutmazsan öğreneceğin ancak bırakırsan akıp gideceği yani öğrenilemeyeceği vurgulanmıştır.

Tablo 3'e göre en sık kullanılan ikinci metaforlar beşer kişinin kullanımıyla ağaç, çiçek ve deniz metaforlarıdır. Ağaç metaforunu 7. sınıflarda iki kadın ve iki erkek öğrenci tarafından kullanılırken, 8. sınıflarda sadece bir kadın tarafından kullanılmıştır. Çiçek metaforu 7. sınıflarda üç kadın tarafından kullanılırken, 8. sınıflarda bir kadın ve bir erkek olmak üzere üç öğrenci tarafından kullanılmıştır. Deniz metaforu 7. sınıflarda bir kadın öğrenci tarafından kullanılırken, 8. sınıflarda bir kadın üç erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır.

'Ağaç' metaforuna yönelik gerekçeler:

'İngilizce de ağaç gibi uzayıp dallanıp yeşerir mesela. İngilizcede de birçok kelimeler vardır. (5K71)'

'Ağaç gibi büyüyüp nesilden nesile büyüyecektir. (37K72)'

'Meyvelerini bize yedirir ve genellikle meyvesi çok tatlıdır. (77E73)'

'Su vermeyince kurur gider. (92E74)'

'Emek harcadıktan sonra küçücük bir tohumdan kocaman ağaç olur. (7K81)'

Yapılan açıklamalara göre 7. sınıftaki bir kadın öğrenci ağacın dallarıyla görüntüsünü İngilizcenin içinde kelimeleri barındırmasına benzetirken yine 7. sınıftaki diğer bir kadın öğrenci de ağacın büyüyüp geliştiği gibi İngilizcenin de büyüyüp nesilden nesile erişeceğini vurgulamıştır. 7. sınıftaki bir erkek öğrenci ağacın meyvesi olduğunu ve İngilizcenin de zamanla meyvelerinin alınacağı ve tatlı olacağı üzerinde durulmuştur. 7. sınıftaki diğer bir erkek öğrenci tarafından su vermeyince ağacın kuruyup gideceği üzerinde durulmuş, İngilizceye gereken önem verildiği sürece İngilizcenin canlı kalacağı belirtilmiştir. 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından emek harcadığı zaman ağacın küçük bir tohumdan ağaç olduğu gibi İngilizcenin de emek harcadıkça gelişeceği vurgulanmıştır.

'Çiçek' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Zamanı geldiğinde konuyu öğrenip açıyoruz fakat anlamadığımız konuda zamanla kapanırız. (151K76)'

'Öğrendikçe rengârenk açılır ve insanların ilgisini çeker. (38K72)'

'İngilizce bir başkadır. O bizim farklı bir dili öğrenmemizi sağlar. Sadece Türkçe değil bir dil bile olsa yine de o bir dildir. Ve bir dil bile öğrenmiş oluruz. O yüzden de hem İngilizce hem de diğer derslere de önem vermeliyiz. (75K73)'

'İngilizce güzel bir derstir. Yani çiçek gibidir ve eğlencelidir. (165E87)'

'Her seferinde yeni kelime açar. (191K88)'

Yapılan açıklamalara göre 7. sınıftaki üç kadın İngilizceyi çiçeğe benzetmiş, öğrencilerden biri çiçeğin açılıp kapanmasıyla İngilizceyi anlamayı birbirine benzetmiş kişi İngilizceyi öğrendikçe çiçek gibi açılacağını belirtmiştir. 7. sınıftaki diğer kadın öğrenciler ise İngilizcenin farklılığı ve renkliliği üzerinde durmuşlardır. 8. sınıftaki erkek öğrenci İngilizceyi eğlenceli ve güzel bulmuş, kadın öğrenci ise çiçek gibi İngilizcenin de kelime açtığını yani farklı kelimeler içerdiğini belirtmiştir.

'Deniz' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Her dinden, dilden, ırktan insanın ortak dilidir. Deniz gibidir her insanı kapsar. (181K77)'

'Kelime kapasitesi çok geniş ve karmaşıktır ve farklı yazılır farklı okunduğu için biraz uğraşmak gerektiği için denize benzettim. (172E87)'

'İngilizce kelime dağarcığı çok geniş ve çok kapsamlı olduğundan bir deniz gibidir. (174E87)'

'Eğer kelime ezberleyemezsen boğulursun ezberlersen yükselirsin. (176K87)'

'Ne karmaşıktır ne de zor. Okyanus gibi karmaşık ama öğrenince denizde yüzmesi gibi kolay gelir. (185E87)'

Yapılan açıklamalara göre 7.sınıftaki kadın öğrenci deniz gibi İngilizcenin de evrensel olduğu, her dinden, dilden ve ırktan insanın ortak dili olduğunu belirtmiştir. 8.sınıftaki erkek öğrencilerden biri İngilizcenin geniş kapsamlı ve karmaşık olmasını denize benzetmiştir. Yapılan açıklamaların geneli İngilizcenin karmaşıklık özelliği üzerinde durulduğunu ancak bazılarının açıklamasına göre ise kişi yüzmeyi öğrendiğinde denizin güzel gelmesi gibi İngilizceyi de öğrendikçe İngilizcenin güzel gelmeye başlayacağı üzerinde durulmuştur.

Tablo 4. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'eğitim araçları-dil' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Akıllı Tahta	-	1	-	-	1
Almanca	1	-	-	-	1
Anadil	1	-	-	1	2
Arapça	-	-	-	1	1
Bale	-	-	-	1	1
Basketbol	-	-	-	1	1
Bilgi	1	-	-	-	1
Çanta	-	1	-	-	1
Ders	2	-	-	-	2

Dil	-	1	1	-	2
Dil Hazinesi	-	-	1	-	1
Ezberlediğimiz şiir	-	-	1	-	1
Harita	1	2	-	-	3
İngilizce Hocam	-	-	1	-	1
Kâğıt	-	-	1	-	1
Kalem	3	-	-	-	3
Kitap	2	1	5	-	8
Kurşun Kalem	-	1	-	-	1
Masal	-	-	1	-	1
Matematik Formülü	-	-	1	-	1
Müzik	1	-	-	1	2
Öğretmen	-	-	-	1	1
Resim	-	1	-	-	1
Sınav	1	-	1	-	2
Silgi	-	2	-	-	2
Sözlük	1	1	1	-	3
Takım Çalışması	-	-	-	1	1
Topluluk	-	1	-	-	1
Türkçe	2	1	1	-	4
Toplam	16	13	15	7	51

Tablo 4'e göre, toplamda 51 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor sekiz kişi tarafından kullanılan 'kitap' metaforu olmuştur. 7.sınıflarda 'kitap' metaforunu iki kadın bir erkek olmak üzere üç kişi kullanırken 8.sınıflarda bu metafor beş kadın tarafından kullanılmıştır ve 'kitap' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'İngilizce sayesinde birçok şey öğreniriz. (157K76)'

'İngilizce bize her şeyi öğretir. (166K76)'

'Kitap iletişimdir. (31E72)'

'Bütün kelimeler içinde saklıdır. (97K84)'

'İngilizcede anlamını bilmediğiniz bütün her şey geçer. (99K84)'

'Anlamını bilmediğimiz bütün kelimeler geçer. (102K84)'

'Çalıştıkça öğrenilir. (114K85)'

'Bilgiyi depolar ihtiyaç duydukça kullanılır. (147K86)'

Yapılan açıklamalara göre İngilizcenin kişilere çok şey öğrettiği ve iletişim aracı olduğu vurgulanmıştır. İngilizcenin bütün kelimeleri içinde bulundurması kitabın bilgileri içinde bulundurmasıyla birbirine benzetilmiştir. Kitap ve İngilizcenin ikisinin de anlaşılmaz olduğunu, bilinmeyen kelimeler olduğunu belirtmiştir. Bilgilerin depolanıp ihtiyaç duyuldukça kullanıldığı yani İngilizce ve kitabın birbirine benzediği vurgulanmıştır.

Tablo 4'e göre en sık kullanılan ikinci metafor dört kişinin kullanımıyla 'Türkçe' metaforudur. 'Türkçe' metaforu 7.sınıftaki iki kadın bir erkek olmak üzere toplamda üç öğrenci tarafından kullanılmış, 8.sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır.

'İngilizlerin dili de biz nasıl konuşuyorsak onlar da İngilizce konuşurlar. (163K76)'

'Benzer iki kavram. Türkçemize benzer insanlara kavramlara kelimelere. (45K73)'

'İkisi de bir şey anlatmak ister. (68E73)'

'Bir yere gidildikçe Türkçe yabancı bir yere gidildikçe İngilizce konuşulur. (148K86)'

Yapılan açıklamalara göre kullandığımız dilin yani Türkçenin İngilizce ile birbirine benzediği, ikisinin de bir şey anlatmak istediği ve birbirine benzer kavramlarının olduğunu vurgulanmıştır. Dillerin sözcüklerle kendimizi anlatmak için kullanılan bir araç olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4'e göre en sık kullanılan üçüncü metaforlar üç kişinin kullanımıyla 'harita', 'kalem' ve 'sözlük' metaforlarıdır. 'Harita' metaforunu 7.sınıftaki bir kadın ve iki erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır. 'Kalem' metaforunu 7.sınıftaki üç kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. 'Sözlük' metaforunu

7.sınıftaki bir kadın ve bir erkek öğrenci, 8.sınıftaki bir kadın öğrenci olmak üzere toplamda üç öğrenci tarafından kullanılmıştır.

'Harita' metaforuna yönelik gerekçeler:

'İngilizce çok karman çorman bizim anlamadığımız bir dildir.(126K75)'

'Karmakarışık. (133E75)'

'Karmakarışık bir yer. (134E75)'

Yapılan açıklamalara göre haritanın karmaşık olması İngilizcenin karmaşık olmasıyla birbirine benzetilmiştir. Yani İngilizce kişilere olumsuz bir çağrışım yapmakta ve karmaşık olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'mekan- eşya-araç gereç' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Altın	-	1	-	-	1
Anahtar	-	-	-	2	2
Araba	-	-	1	2	3
Ayakkabı	-	-	1	-	1
Ayna	-	-	1	-	1
Balıkçı Ağı	-	-	-	1	1
Bali	-	-	-	1	1
Bardak	1	-	-	-	1
Bıçak	-	2	-	-	2
Boş şişe	-	1	-	-	1
Boş teneke	-	1	-	-	1
Dikiş Makinesi	1	-	-	-	1
Dolu bir kutu	1	-	-	-	1
Eşya	-	1	-	-	1
Ev	-	-	1	-	1

Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının Belirlenmesi

Fermuar	1	-	-	-	1
Giotin	1	-	-	-	1
Google	-	-	-	1	1
Gözlük	-	-	1	-	1
İletişim	-	-	-	1	1
İletişim Aracı	-	-	1	-	1
İnsan	-	-	1	-	1
İşkence	1	2	-	-	3
Kapı	-	-	-	1	1
Kapı Kolu	-	-	1	-	1
Kek Kalıbı	1	-	-	-	1
Komedi	-	-	1	-	1
Korkulu Rüya	-	1	-	-	1
Kutu	1	1	-	-	2
Kuyu	-	-	1	-	1
Lastik	-	-	-	1	1
Makine	-	-	1	-	1
Pencere	1	-	-	1	2
Perde	-	-	1	-	1
Saat	-	1	-	-	1
Tuvalet	-	-	-	1	1
Tuzak	1	-	-	-	1
Toplam	10	11	12	12	45

Tablo 5'e göre, toplamda 45 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor üç kişi tarafından kullanılan 'araba' ve 'işkence' metaforları olmuştur. 'Araba' metaforunu 8.sınıftaki bir kadın iki erkek olmak üzere üç kişi kullanmıştır. 'İşkence' metaforunu 7.sınıflardaki bir kadın ve iki erkek olmak

üzere toplamda üç kişi tarafından kullanılmıştır. 'Araba' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'İçine anlayan anlamayan herkesi doldurur. (12E81)'

'Eğer bakarsan ve korursan öğrenirsin gayret etmezsen arabada kaza yapmış gibi onda da kaza yapar ve öğrenemezsiniz. (57E83)'

'Araba olmadan insan uzak yerlere gidemez. İngilizce de olmadan diğer ülkelere gidilmez.(214K88)'

'Araba' metaforunu sadece 8.sınıf öğrencileri kullanmıştır ve her biri bu metafor için ayrı ayrı açıklamalar yapmışlardır. Arabanın içine çok fazla insan bindiği zaman rahatsız edici bir durum olduğu gibi İngilizceyi de anlayan anlamayan herkesin öğrenmeye çalıştığı şeklinde bir açıklama yapılmıştır. Bu açıklamadan yola çıkarak kişinin ya kendisinin İngilizceyi anladığı için anlamayanların da öğrenmeye çalıştığı yönünde olumsuz bir algısı olduğu ya da sadece isteyenlerin İngilizceyi öğrenmeye çalışması gerektiği şeklinde iki şekilde yorum yapılabilir. Arabanın bakımları tam olur ve düzenli şekilde kullanılırsa karşılığını vereceği yani istenilen yere istenildiği zaman sorunsuz taşıyacağı ancak bakımları yaptırılmaz özen gösterilmezse arabanın da bozulacağı belirtilmiş ve İngilizcenin de aynı şekilde çalışıldığı takdirde kişiyi başarıya ulaştıracacağı ancak çalışılmazsa başarısızlığa uğramanın kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır. Bir diğer yoruma göre ise arabanın insanların uzak yerlere gitmesinde aracılık ettiği gibi İngilizcenin de uzak diyarlardaki insanlarla iletişim kurmaya aracılık ettiği belirtilmiştir.

'İşgence' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Haram haram İngilizce anlamıyoruz yapamıyoruz. (116K75)'

'Hara hara hara hara bi şiler diyecek anlamayacak bize ortaokulda İngilizce öğretmeyin lisede neyin öğretin bi de İngilizce hocası yüzünden bu dersi sevmiyom bıkdırdı beni gafama aklar düştü İngilizcenin allah belasını versin. (123E75)'

'İngilizce yüzünden okuldan bıktık allah belasını versin ingilizcenin. (128E75)'

Yapılan açıklamalarda özellikle şive gözlenmektedir. Öğrencilerin şivelerini yazı diline döktükleri dikkat çekmektedir. İçeriğinde ise İngilizceye karşı olumsuz tutumların olduğu görülmektedir. Açıklamalar aynı okulun 7. sınıfında okuyan öğrencilere aittir. 7. Sınıfların İngilizceye karşı bıkkınlık oranlarının fazla olduğu yaptıkları yorumlardan açığa çıkmaktadır. Açıklamalar

genel itibariyle kişilerin İngilizceden dolayı çok fazla sıkıntı çektiği yönündedir. İngilizce dersi yüzünden okuldan bile soğudukları yönünde açıklamalar mevcuttur. Nitekim açıklamalardan birinde ortaokulda İngilizce dersinin olmaması gerektiği lisede öğretilmesi gerektiği belirtilmiş ve yine açıklamalar incelendiğinde İngilizce dersine yönelik olumsuz tutumun öğretmeni sevmemekten kaynaklandığı şeklinde yorum yapılabilir. Yapılan açıklamalarda yorum yapan kişilerin bıktıklarını anlattıkları dil de bela okuma, kötü söz söyleme v.b. tarzda bir dildir.

Tablo 5'e göre en sık kullanılan ikinci metaforlar ikişer kişinin kullanımıyla 'anahtar', 'bıçak', 'kutu' ve 'pencere' metaforlarıdır. 'Anahtar' metaforu 8. sınıftaki iki erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır. 'Bıçak' metaforu 7. sınıftaki bir kadın ve bir erkek olmak üzere toplamda iki öğrenci tarafından kullanılmıştır. 'Kutu' metaforu 7. sınıftaki bir kadın ve bir erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır. 'Pencere' metaforu 7. sınıftaki bir kadın öğrenci ve 8. sınıftaki bir erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır.

'Anahtar' metaforuna yönelik gerekçeler:

'İngilizce her kapıyı açar. Günümüzdeki işlerin neredeyse tamamı kilitlidir ve bu kilidi açan en önemli anahtarlardan biridir. (37E83)'

'Tüm kapıları açar. (49E83)'

Yapılan açıklamalara göre İngilizce her kapıyı açan anahtar gibidir. İngilizcenin önemi, çok önemli olduğu bu şekilde açıklanmıştır. İngilizcenin iş bulmakta, insanlarla iletişime geçmekte v.b birçok işte kullanıldığı için anahtar konumunda olduğu belirtilmiştir.

Tablo 6. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'niteleme' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Ajan	-	1	-	-	1
Balıkçı	-	-	-	1	1
Barış	-	-	1	-	1
Bilmece	2	-	-	-	2
Bit	-	1	-	-	1

Bok	-	-	1	1	2
Bulmaca	-	-	2	2	4
Cam	-	2	-	-	2
Canavar	-	1	-	-	1
Çocuk Oyunağı	-	-	-	1	1
Çukur	-	-	1	-	1
Demir	-	-	-	2	2
Derin bir uyku	-	-	1	-	1
Duvar	-	-	1	-	1
Farklı bir ses	-	-	1	-	1
Girdap	-	1	-	-	1
Gösterge	-	1	-	-	1
Hasat	-	1	-	-	1
Hayalet	-	1	-	-	1
Hırsız	1	-	-	-	1
Kâbus	-	1	-	1	2
Kara Delik	1	-	-	-	1
Karanlık bir oda	-	-	1	-	1
Modernlik	-	1	-	-	1
Okyanusta yürümeye çalışan insan	-	-	1	-	1
Öğrenci evindeki makarna	-	-	1	-	1
Pislik	-	1	-	-	1
Sarmal	-	-	1	-	1
Ses	-	-	-	1	1
Sonsuz kuyu	-	-	-	1	1
Sömürge	-	-	1	-	1
Süs	1	-	-	-	1

Şeytan	-	1	-	-	1
Tırmanma Duvarı	-	1	-	-	1
Turist	1	-	-	-	1
Yandex	-	-	1	-	1
Yol	-	-	1	-	1
Zararlı Alışkanlık	-	-	-	1	1
Zehir	1	-	-	-	1
Toplam	7	14	15	11	47

Tablo 6'ya göre, toplamda 47 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor dört kişi tarafından kullanılan 'bulmaca' metaforu olmuştur. 'Bulmaca' metaforunu 8.sınıftaki iki kadın iki erkek olmak üzere dört kişi kullanmıştır. 'Bulmaca' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'Çözdükçe yaşanır. (149K86)'

'Öğrendikçe eğleniriz. (153K86)'

'Uğraştıkça onu anlayıp yapabilirsin. (38E83)'

'İngilizcenin birçok harfinin başından ve sonundan bulmacada olduğu gibi yeni kelimeler türetebiliyoruz. (48K83)'

Yapılan açıklamalara göre uğraştıkça İngilizceyi anlayıp ondan zevk alınabileceği özellikle ön planda tutulmuştur ve benzetmeleri yapan kişilerin bulmaca çözmekten zevk aldıkları şeklinde yorum yapılabilmektedir. İngilizce de bulmaca gibi görülerek eğlenceli hale getirilip eğlenirken öğrenmek mümkündür.

Tablo 6'ya göre en sık kullanılan ikinci metaforlar 'bilmece', 'bok', 'cam', 'demir' ve 'kâbus' metaforlarıdır. ' Bilmece' metaforu 7. sınıftaki iki kadın öğrenci, 'bok' metaforu 8.sınıftaki bir kadın bir erkek öğrenci, 'cam' metaforu 7.sınıftaki iki erkek öğrenci, 'demir' metaforu 8.sınıftaki iki erkek öğrenci ve 'kâbus' metaforu 7.sınıftaki bir erkek ve 8.sınıftaki bir erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır.

'Bilmece' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Dili anlamadığımız için bilmece gibidir. (113K75)'

'Dili anlamadığımız için cevabı bilmiyoruz. (130K75)'

Yapılan açıklamalara göre bilmecelerin zorluğuyla İngilizcenin zorluğu birbirine benzetilmiştir. Anlaması zor ve karmaşık olan bilmece yine aynı özelliklere sahip olan İngilizceye benzetilmiştir.

'Bok' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Bizim hayatımızı kötü etkiler. (95E84)'

'Her ne kadar sevmesek de gereklidir. (104K84)'

Yapılan açıklamalara göre İngilizcenin hayatını kötü etkilediği için kötü söz anlamında 'bok' metaforu kullanılmıştır. Diğer bir açıklamaya göre ise kelime kendi anlamında kullanılmış sevilmeyen bir şey olmasına rağmen hayati fonksiyon olarak gerekli olduğu düşünülen 'bok' ile İngilizce birbirine benzetilmiştir.

'Cam' metaforuna yönelik gerekçeler:

'İnsan İngilizceyi öğrenince cam gibi açılırız. (144E76)'

'İngilizceyi öğrenirsek herkes için kolay olur cam gibi açılır ve herkes öğrensin. (149E76)'

Yapılan açıklamalara göre insan bir kez öğrenmeye başladığında İngilizce artık kolay gelmekte ve camın açılması gibi kişi de İngilizceyi öğrenir açılır.

'Demir' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Demire uğraşarak şekil veriyoruz. İngilizce de öyle ne kadar uğraşırsan o kadar iyi öğrenirsin. (18E82)'

'Durdukça paslanır. (42E83)'

Yapılan açıklamalara göre emek olmadan yapılan hiçbir iş yoktur. Demire uğraşarak emek harcayarak şekil verildiği gibi İngilizce de çalışarak emek harcayarak şekil almaktadır. Eğer ki İngilizce sürekli çalışılmazsa bir süre sonra demirin paslandığı gibi paslanır, yani işe yaramamaya başlar.

Tablo 6'ya göre en az kullanılan metaforlar 'ajan', 'balıkçı', 'barış', 'bit', 'canavar', 'çocuk oyuncuğu', 'çukur', 'derin bir uyku', 'duvar', 'farklı bir ses', 'girdap', 'gösterge', 'hasat', 'hayalet', 'hırsız', 'kara delik', 'karanlık bir oda', 'modernlik', 'Okyanusta yürümeye çalışan insan', 'öğrenci evindeki makarna',

'pislik', 'sarmal', 'ses', 'sonsuz kuyu', 'sömürge', 'süs', 'şeytan', 'tırmanma duvarı', 'turist', 'yandex', 'yol', 'zararlı alışkanlık' ve 'zehir' metaforlarıdır.

Tablo 7.7 ve 8.sınıf öğrencilerinin 'yakın çevre- hayati önem' kategorisine ilişkin ürettikleri metaforların dağılımı.

Kullanılan Metafor	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Akıl	1	-	-	-	1
Annem	1	-	-	-	1
Arkadaş	2	-	2	1	5
Bebek	1	-	-	-	1
Dost	1	-	-	-	1
Dünya	1	1	-	-	2
Hayat	2	-	1	-	3
Hayatın Rehberi	-	-	1	-	1
Hazine	-	-	1	-	1
İnsanın Parçası	1	-	-	-	1
Kalp	1	-	-	-	1
Mesleğimizin Anahtarı	1	-	-	-	1
Sevgi Kuşağı	-	1	-	-	1
Yaşam	1	1	-	-	2
Yeni bir dünya	1	-	-	-	1
Yol arkadaşı	-	-	-	1	1
Toplam	14	3	5	2	24

Tablo 7'ye göre, toplamda 24 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor beş kişi tarafından kullanılan 'arkadaş' metaforu olmuştur. 'Arkadaş' metaforunu 7. sınıftaki iki kadın öğrenci ve 8.sınıftaki iki kadın bir erkek öğrenci olmak üzere beş kişi kullanmıştır. 'Arkadaş' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'İlk tanıştığımızda sevmesen bile sonradan iyi anlaşırsın. (103K74)'

'İngilizce hayatımızda birçok şeyde kullanılan bir dildir. İngilizce dersi benim arkadaşım gibidir. Çünkü en çok sevdiğim ders İngilizcedir. (202K78)'

'O da arkadaş gibi zamanla kendini sevdirebilir ve insanı kendisine bağlar. (1K81)'

'Bize yol arkadaşındır. Bize bilmediğimizi öğretir. Eğlenceli bir hale getirir. (112E85)'

'İki kişinin karşılıklı diyalog kurması, konuşması gibi olduğu için. (116K85)'

Yapılan açıklamalar göre 7.sınıftaki öğrencilerden biri İngilizcenin ve arkadaşın başlangıçta hemen sevilmebileceğini ancak daha sonradan anlaşılacağını ifade etmiştir. Bir diğeri ise hayatın her alanında İngilizcenin işe yaradığını ve arkadaşlarını sevdiği gibi İngilizceyi de sevdiğini belirtmiştir. 8.sınıftaki erkek öğrenciye göre İngilizce kişiye bilmediklerini öğretip hayatı eğlenceli hale getirmektedir. 8. Sınıftaki kadın öğrencilerden biri tarafından İngilizcenin zamanla kendisini sevdirdiği ve kişiyi kendisine bağladığı ifade edilmiştir. Bir diğer kadın öğrenci de arkadaşlıkta olduğu gibi İngilizcede de iki kişinin karşılıklı diyalog içinde olduğunu ve iletişim halinde bulunduğunu vurgulamıştır.

Tablo 7'ye göre en sık kullanılan ikinci metafor 7.sınıftaki iki kadın ve 8.sınıftaki bir kadın öğrenci olmak üzere toplamda üç kişi tarafından kullanılan 'hayat' metaforudur.

'Hayat' metaforuna yönelik gerekçeler:

'Zor ve acımasız. Evrenseldir. (86K74)'

'Bazı ülkelerde İngilizce konuşulur. İngilizce olmazsa olmaz. (158K76)'

'Bizi farklı dünyalara götürüyor yeni hayat oluşturuyor farklı dil öğrenmek bizi çağdaştırır.(199K88)'

Yapılan açıklamalara göre İngilizcenin hayat gibi zor ve acımasız olduğunu ancak evrensel olduğu ifade edilmiştir. İngilizcenin olmazsa olmaz olduğunu, gerekliliği ve önemi üzerinde durmuştur. İngilizce kişileri farklı dünyalara götürmekte ve çağdaştırmaktadır.

Tablo 8. 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin ürettikleri metaforlardan kategoriye dahil edilememiş olan metaforların dağılımı.

	7. Sınıf		8. Sınıf		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
Dolanma	1	-	-	-	1
El	-	-	1	-	1
Labirent	1	1	-	-	2
Leş	-	-	-	1	1
Puzzle	-	-	1	-	1
Rubik Küp	-	-	1	-	1
Sigara	-	-	1	-	1
Su doku	-	-	1	-	1
Turşu	-	-	-	1	1
Toplam	2	1	5	2	10

Tablo 8'e göre, toplamda 10 metafor kullanılmış ve en sık kullanılan metafor iki kişi tarafından kullanılan 'labirent' metaforu olmuştur. 'Labirent' metaforunu 7. sınıftaki bir kadın ve bir erkek öğrenci olmak üzere iki kişi kullanmıştır. 'Labirent' metaforuna yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

'İngilizceyi çözmek zordur. Ama uğraşırsan İngilizceyi de öğrenebilirsin. (50K73)'

'Bana çıkılmaz bir labirent gibi geliyor. (52E73)'

Yapılan açıklamalara göre 'labirent' metaforunu kullanan 7. sınıftaki kadın öğrenci İngilizceyi zor olarak tanımlamakta ancak uğraşıldığı, emek verildiği takdirde öğrenileceğini belirtmektedir. 7. sınıftaki erkek öğrenci ise İngilizcenin içinden çıkılması imkansız bir labirent gibi olduğunu ve kendisine zor geldiğini belirtmektedir.

Tablo 8'e göre en az kullanılan metaforlar birer kişinin kullanımıyla 'dolanma', 'el', 'leş', 'puzzle', 'rubik küp', 'sigara' 'sudoku' ve 'turşu' metaforlarıdır. Bu metaforlara yönelik gerekçeler aşağıdaki gibidir:

‘İngilizce dolanma gibidir. Çünkü İngilizcede bazı insanlar dilleri dönmediği için konuşamazlar. (205K78)’

‘Dolanma’ metaforu 7. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. İngilizcenin konuşma kısmında başarılı olamayan kişilerin dillerinin dolandığı, dönmediği anlamında bu metafora yer verilmiştir. Ancak ‘dolanma’ kelimesinin sözlük anlamı göz önünde bulundurulduğunda aslında bu kelimenin tam anlamıyla bu anlama gelmediği ancak yapılan açıklamaya bakıldığı takdirde kelimenin hangi anlamda kullanıldığının anlaşılabilirdiği yorumu yapılabilmektedir.

‘İngilizce el gibidir. Çünkü bir insanın bir elinin beş parmağı da birbirinden farklıdır işte İngilizce de o parmaklar gibi çoğu diller birbirine benzer ama İngilizce çok farklı. (27K82)’

‘El’ metaforu 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. Dillerin birbirine benzediği ancak İngilizcenin hepsinden farklı olduğu ifade edilmiştir.

‘İngilizce leş gibidir. Çünkü İngilizceye çalıştığımız zaman olur hemen sonra unuturuz misal yeni kesilmiş bir koyun veya keçi biraz durur güzel gözükür ama bir süre sonra kötü kokar ve unutulur o yenmez bunun gibidir.(75E84)’

‘Leş’ metaforu 8. sınıftaki bir erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır. İngilizcenin başlangıçta güzel görüldüğünü ancak zamanla kötü bir hal aldığını belirtmiştir.

‘İngilizce puzzle gibidir. Çünkü yanlış yaptığın her parça seni yanlış yola götürür.(83K84)’

‘Puzzle’ metaforu 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. Yapılan açıklamaya göre yapbozun parçalarının hepsinin tam ve doğru yerde olması gerektiği gibi İngilizcenin de kelimelerle, yazı diliyle bir bütün olması gerekmektedir. Eğer tam ve doğru yerde değilse kişiyi yanlış yönlendirmektedir.

‘İngilizce rubik küp gibidir. Çünkü İngilizceyi öğrenmek emek ister. İngilizceyi öğrenmek için öncelikle onun dil yapısını çözmek gerekir sonra kelimeleri ezberleyerek konuşmaya çalışırız ve en sonunda öğreniriz. (51K83)’

'Rubik küp' metaforu 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. İngilizceyi öğrenmek için çaba harcamanın gerekli olduğunu ve dilin bir bütün olduğunu vurgulamıştır.

'İngilizce sigara gibidir. Çünkü bağımlılık yaptı mı ne bırakmak istersin ne de ondan çabucak kurtulursun. (115K85)'

'Sigara' metaforu 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. İngilizcenin bağımlılık yaptığı ifade edilmiştir. Ancak sigarayı örnek olarak vermiş olması etrafında sigara bağımlısı insanların olduğunu ya da bu konudan kendisine çok bahsedilmiş olduğunu göstermektedir.

'İngilizce su doku gibidir. Çünkü su doku gibi İngilizce de birbirlerine bağlıdır. Yani su dokuda bir sayı bulunca bazı sayıları da bulmamız kolaylaşıyor. İngilizce de buna benziyor. Bir kelime öğrendiğimiz zaman diğer kelimeleri de bulabiliriz. Cümleler oluşturabiliriz. (39K83)'

'Su doku' metaforu 8. sınıftaki bir kadın öğrenci tarafından kullanılmıştır. İngilizcede kelimelerin birbirine bağlı olduğunu ve bundan dolayı birisi bilindiğinde diğerlerinin de bilinebileceğini belirtmiştir.

'İngilizce turşu gibidir. Çünkü kokutuyor bizi öbür derslerin yanında. (134E86)'

'Turşu' metaforu 8. sınıftaki bir erkek öğrenci tarafından kullanılmıştır. Turşunun kokusu İngilizce ile birbirine benzetilmiştir. Turşunun kötü kokusu İngilizce ile eşdeğer görülmüştür.

Sonuç ve Öneriler

Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce kavramına yönelik algılarının belirlenmesine amacıyla yapılan bu çalışmada sayısal olarak çok fazla metafor üretildiği, ortak metaforların az olduğu tespit edilmiştir. Bu durum da İngilizce kavramına yönelik ortak bir düşüncenin olmadığı, bu konuda öğrencilerin karmaşa yaşadıkları ve ortak bir sonuca ulaşamadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin İngilizce kavramına yönelik çok çeşitli fikirlerinin olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çalışmada yer alan metaforlar için bu durum söz konusu iken İngilizce kavramını metafor yöntemini kullanarak ifade edemeyen katılımcıların olduğu da gözlenmektedir. Bu durumu nicel olarak belirtmek gerekirse 219 erkek ve 234 kadın olmak üzere toplam 443 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada metafor tanımına uymayan formlar ve üretilen metafor ile sunulan gerekçenin birbiriyle örtüşmediği formlar çalışma kapsamından çıkarıldığında katılımcı sayısı 165 kadın, 116 erkek olmak üzere

toplamda 281 kişiye düşmektedir. Elden edilen bu sayısal verilere göre formların neredeyse yarısının çalışmadan çıkarıldığı ve çalışmadan kullanılan metafor tanımına uyan metaforların sayısının çok fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Çalışmada yer alan aynı metaforlar farklı kişiler tarafından kullanılmış ve metaforlara yönelik sunulan gerekçeler insanların bakış açılarının aynı kavramda bile nasıl farklılaştığını göstermiştir. Bu metaforlar ve yapılan açıklamalar aşağıdaki gibidir:

'Yıldız' metaforu ve farklı bakış açıları:

'İngilizce de yıldız gibi parlar yine yıldız gibi söner. Yani bazen eğlenceli bazen sıkıcıdır. (12K71)'

'Etrafına ışık saçar. (95K74)'

'Uzaktan parlar güzel görünür. (28K82)'

Sunulan üç gerekçe de dikkate alındığı takdirde birinci gerekçede yıldız kavramının bazen aydınlık bazen karanlık olduğu yani bardağın hem dolu hem boş kısmının olduğunu, ikinci gerekçede yıldızın hep ışık saçtığı yani bardağın sadece dolu tarafının görüldüğünü ve üçüncü gerekçede ise uzaktan parladığının belirtilmesi hedefin uzakta olduğunu belirten durumlardır. Yani aynı kavramla çok farklı algıların ifade edildiği sonucuna ulaşılabılır.

Ateş' metaforu ve farklı bakış açıları:

'Öğrendin mi ısıtır öğrenmedin mi yakar. (6E71)'

'İngilizce bizim dilimizi yakan ateştir. Barutlar tutuştuğunda ateş yakar. (14K71)'

Sunulan gerekçelere göre ve çalışmada buna benzer kavramların ve gerekçelerin yer aldığını da dikkate alarak kişilerin kavramlara algıları yönünde yön verdikleri sonucuna ulaşılabılır. Bu kavramlar ve algılar yaş gruplarına göre değişebilir. Algılar değişirse bile sunulan gerekçelerdeki ifade biçimi zamanla değişebilmektedir.

Tosuncuoğlu (2018)'nin Karabük Üniversitesi'nde 61 İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisinin katılımıyla yaptığı çalışmada katılımcıların 'İngilizce' kavramına yönelik algılarını metafor çalışmasıyla belirlemiş ve elde edilen sonuçları 7 kategoriye ayırmıştır. Kategoriler şu şekildedir: İnsan olarak

İngilizce, kavram olarak İngilizce, nesne olarak İngilizce, coğrafi terim olarak İngilizce, bitki olarak İngilizce, fiil olarak İngilizce, doğadaki Varlık olarak İngilizcedir. Çalışmada, 61 öğrenci toplamda 52 adet metafor üretmiştir. Çalışmadaki kategorilerden bitki olarak İngilizce ve coğrafi terim olarak İngilizce kategorileri bu çalışmada yer alan 'doğa – tabiat- hayvan-besin maddeleri' kategoriyle benzerlik göstermektedir. Üretilen metaforlar göz önüne alındığında bazı metaforların da aynı olduğu gözlenmektedir. Bu benzerlik 'İngilizce' kavramına bakış açısının farklı yaş gruplarında aynı olabileceği sonucuna ulaşmamızı sağlayabilir. Ancak bu sonuca ulaşmak için kullanılan metaforlara sunulan gerekçeleri gözden geçirmek gerekmektedir. Bu amaçla iki çalışmada da aynı olan metaforların bazılarına yönelik sunulan gerekçeler aşağıdaki gibidir:

Tosuncuoğlu (2018)'nin çalışmasında 4. Kategoride yani 'Coğrafi terim olarak İngilizce' kategorisinde okyanus metaforu için sunulan gerekçe:

"İngilizce Okyanus gibidir. Çünkü İngilizce bilgi dağarcığım geniş dalga gibidir. Öğrenmek için ucu bucağı yoktur. Okyanusa açıldıkça yeni geniş alanlara açılırız. Aynı şekilde İngilizce bilmenin de geniş alanlara bizleri yönlendirmesi kaçınılmazdır."

Bu çalışmada yer alan'doğa – tabiat- hayvan-besin maddeleri' kategorisinde kullanılan okyanus metaforuna yönelik sunulan gerekçe:

'Tüm akan sular birleşerek okyanusları onlar da su döngüsünü oluşturur. Bu sular da dünyanın her yerine gittiği için evrensellik kazanır. (213K78)'

Sunulan gerekçeler dikkate alındığında yaş grubu göz önünde bulundurulduğu takdirde üniversite öğrencisinin sunduğu metaforu daha net açıkladığı gözlenmektedir. Ancak iki kişinin de 'İngilizce' kavramına yönelik düşüncesinin aynı olduğu, İngilizcenin evrenselliğine yönelik açıklama yapıldığı görülmektedir.

Tosuncuoğlu (2018)'nin çalışmasında 5. Kategoride yani 'Bitki olarak İngilizce' kategorisinde bitki metaforu için sunulan gerekçe:

"İngilizce bitki gibidir. Çünkü eğer sen ona su verirsen, bakımını yaparsan o da sana meyve verir. Eğer sen ona bakmayıp kendi haline bırakırsan çürüyüp kaybolup gidecektir."

Bu çalışmada yer alan'doğa – tabiat- hayvan-besin maddeleri' kategorisinde kullanılan okyanus metaforuna yönelik sunulan gerekçe:

'Bitki sularsan büyür sulamazsan kurur İngilizceyi çalışırsan gelişirsin çalışmazsan kurursun. (164K76)

Sunulan gerekçeler karşılaştırıldığında aynı metaforun yaklaşık olarak aynı gerekçeyle kullanıldığı ancak yaş grubu büyük olan üniversite öğrencisinin açıklamasının daha detaylı olduğu gözlenmektedir.

Çalışmada 7 ve 8.sınıflar arasında yaş olarak birbirlerine yakın oldukları için kullanılan metaforların ve sunulan gerekçelerin çok fazla bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılabilir. Ancak gelecekte yapılacak olan çalışmalarda iki farklı yaş grubu ele alınıp aynı olan metaforlar için sunulan gerekçeler arası farklılık ifade şekillerinin incelenmesi söz konusu olabilir

Bağçeci & Yaşar (2007)'ın 'Ortaöğretim Kurumlarında İngilizce Öğretimine İlişkin Öğrenci Görüşleri' adlı çalışmaları 414 lise öğrencisinin anket yöntemiyle 'İngilizce' kavramına yönelik görüşleri ele alınmaktadır. Bu çalışma 8 kategoriye ayrılmıştır. Kategoriler şu şekildedir: İngilizce Sözcükler ve Gramer Öğretilmesine İlişkin Görüşler, Not Korkusuna İlişkin Görüşler, Teknoloji Alanında İlerlemek İçin İngilizce Gerekliliğine İlişkin Görüşler, İngilizce Öğretim Metotlarına İlişkin Görüşler, İngilizce Öğrenmenin Temel Koşulunun "İlgi" Olmasına İlişkin Görüşler, İngilizce Dersi Denince Kalıplaşmış Konular ve Sıkıcı Bir Dersin Akla Gelmesine İlişkin Görüşler, İngilizce Bilmenin Bireyin Sosyal Çevresini Genişletmesine İlişkin Görüşler, İngilizce Yayınlar Okumayı ve Filmler Seyretmeyi Sevmeye Dair Görüşlerdir.

1. kategori olan İngilizce Sözcükler ve Gramer Öğretilmesine İlişkin Görüşlerde öğrencilerin %50 sinin sözcük ve gramer öğretimine karşı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Metafor yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada da bazı ortaokul öğrencileri kullandıkları metaforlar için gramer ve kelimenin zor olduğunu belirten gerekçeler sunmuşlardır.

'İngilizce sarmaşık gibidir. Çünkü bazı insanlar İngilizceyi tam olarak bilmez. İngilizcede gramer kuralları olduğu için sarmaşık gibidir. Her an her gramer kuralını karıştırabiliriz. (57K73)'

'İngilizce gökyüzü gibidir. Gökyüzü içinde birçok şey bulundurur. Gerek canlı gerek cansız. Envai çeşit kuş vardır mesela onları koruyan bulutlar vardır. İngilizcede yazılan kelimeler yazıldığı gibi okunmaz. Ben böyle kelimeleri 'kargalara' benzetiyorum. İçimden ona 'Siyah anka' veya 'Gökyüzünün siyah/karanlığı' demek geliyor. Belki yanlış düşünüyordum. Belki mantiken uyuşmuyordur. Özet geçeyim. İngilizce,

gökyüzü gibi çeşitlidir ve bulutlarda, bazı kelimeleri anlam bozukluğundan koruyan ekler gibidir... (187K87)

Yapılan metafor çalışmasında sunulan gerekçeler de gramer ve kelimenin İngilizcenin içinde her an olduğu görüşüne yöneliktir.

2.kategori olan Not Korkusuna İlişkin Görüşlerde öğrencilerin %50'sinden fazlasının not kaygısının İngilizce öğretiminde olumlu bir katkısının olduğuna inandığı gözlenmiştir.

'İngilizce dikenli ot gibidir. Çünkü İngilizceyi yapamadığım için sonuçları bana batar.(53E83)'

'İngilizce sözlük gibidir. Okudukça sözelim yükselir. (142K86)'

Yapılan metafor çalışmasına göre sunulan gerekçelerde bu metaforları kullanan öğrencilerin İngilizce dersi için not kaygısı içinde olan öğrenciler oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Bağçeci & Yaşar (2007)'in çalışmalarının lise öğrencilerinin İngilizceye yönelik görüşleri nicel olarak ifade edilmiş ve yapılan metafor çalışmasıyla bazı yönlerden benzerlikleri belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

- Bağçeci, B. & Yaşar, M. (2007). Ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 9-16.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative Research Methods For The Social Sciences*. The United States of America: Allyn & Bacon.
- Beşkardeş, S. (2007). *Üstün zekalı ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) öğretiminde metafor sisteminin uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Chiappe, D. L., Kennedy, J. M. & Chiappe, P. (2003). Aptness is more important than. *Poetics*, 51-68.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.

- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye'de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(21). 285-307.
- Ebbesson, J. (2012). Law, power and language:. *Scandinavian Studies In Law*, 260-268.
- Gibbs, R. W., Bogdanovich, J. M., Sykes, J. R. & Barr, D. J. (1997). Metaphor in idiom comprehension. *Journal of memory and language*, 141-154 .
- Graddol, D. (2006). English for young learners (EYL). D. Graddol içinde, *English Next* (s.88-90). Plymouth: British Council.
- Gültekin, T., Yıldız, E. & Bahadır, A. (2016). Hedef kavramının metaforik incelenmesi. Zühre Yıldızı örneği. *İdil Dergisi*. 5(26). 1825-1848.
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*. 4(2). 15-26.
- İlter, B. & Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(1). 21-30 .
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. London: University of Chicago Press.
- Northcote, M. & Fetherston, T. (2006). New Metaphors for Teaching and Learning in a University Context. *Proceedings of the 29 th Herdsa Annual Conference* (s. 251-258). Perth, Western Australia: Higher Education Research and Development Society of Australasia.
- Örücü, D. (2014). Öğretmen adaylarının okul, okul yönetimi ve türk eğitim sistemine yönelik metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration:Theory and Practice]*. 22(1). 327-358.
- Prasad, D. B. (2014, Mayıs 20). *Content analysis: A method in Social Science Research*. researchgate:https://www.researchgate.net/publication/242724926_A_method_in_Social_Science_Research_1 adresinden alınmıştır.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 782). 131-155.
- Sözer, M. A. & Özkan, R. (2014). Öğretmen adaylarının kadın olgusuna ilişkin algılarının belirlenmesi . *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(1). 264-278.
- Tezcan, M. (1998). Küreselleşmenin Eğitimsel Boyutu. *Eğitim ve Bilim*. 8(1). 53-55.

Tosuncuoğlu, İ. (2018). İngiliz dili ve edebiyatı bölümü öğrencilerinin “İngilizce” kavramına ilişkin metaforları .*Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 22(2). 677-697.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Soyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin .

Webster, M. (1828). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/metaphor#note-1>

